

Nr 153.

Godkänd av första kammaren den 9 maj 1924.

Godkänd av andra kammaren den 10 maj 1924.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner om grundlagsändringar beträffande ordningen för samarbete mellan regering och riksdag i utrikespolitiska angelägenheter.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 22.)

Till Konungen.

I särskilda, inom första kammaren väckta motioner, nr 211, 212, 217 och 223 har hemställts:

a) i motionen nr 211,

»att riksdagen ville *beträffande utrikesnämnden* för sin del besluta, att vad i 50 § andra stycket riksdagsordningen stadgas därom, att *suppleant ej må inträda* såsom ledamot i annat fall än då ledighet i nämnden inträffar och att *suppleant ej må övervara sammanträdena*, skall utgå.»

b) i motionen nr 212,

»att riksdagen ville *beträffande utrikesnämnden* för sin del besluta, att 50 § riksdagsordningen erhåller det tillägg, att *protokoll föres över nämndens sammanträden*, dock att i fråga om ärende, i vilket tystnadsplikt ålagts, skall gälla vad om statsrådsprotokolls offentliggörande är stadgat.»

c) i motionen nr 217,

»att riksdagen ville *beträffande riksdagens omedelbara befattning med utrikesärenden* för sin del besluta sådant tillägg till grundlagen, att det åligger ministern för utrikesärendena, att i början av varje riksdag och sedermera, så ofta omständigheterna det föranleda, *lämna icke blott, såsom nu är stadgat i 54 § regeringsformen, utrikesnämnden, utan i all synnerhet riksdagen en framställning av det utrikespolitiska läget*; kunnande för ändamålet exempelvis 56 § riksdagsordningen erhålla ett tillägg av ungefär följande lydelse:

’Ministern för utrikesärendena skall i början av varje riksdag och sedermera, så ofta omständigheterna det föranleda, lämna riksdagen vid ge-

mensamt sammanträde med båda kamrarna en framställning av de allmänna utrikespolitiska förhållanden, som kunna för riket erhålla betydelse. Framställningen bör i god tid före sammanträdet i tryck utdelas till riksdagens samtliga ledamöter, dock att meddelande i viss fråga eller någon del därav, som uppenbarligen anses böra hållas hemligt, må i skriften allenast omnämnas såsom föremål för framställningen. Ej vare ledamot av riksdagen förmenat att yttra sig över vad sålunda meddelats.

Ministern för utrikes ärendena äger bestämma, om i fall, som här avses, riksdagens sammanråden skola helt eller delvis hållas inom lyckta dörrar.»

d) i motionen nr 223,

att riksdagen måtte i grundlagsenlig ordning antaga följande förslag till ändrad lydelse av § 54 regeringsformen och § 50 riksdagsordningen:

Regeringsformen § 54.

Vid varje riksdag skall bildas en nämnd, att med Konungen rådpläga om ärenden, som angå rikets förhållande till främmande makter. Denna utrikesnämnd skall till ledamöter hava kamrarnas talmän och tjugu av kamrarna valda medlemmar. Suppleanter äro för talmännen vice talmännen och för övriga ledamöter de personer kamrarna därtill utse. Rådpläging med nämnden bör i alla utrikesärenden av större vikt äga rum före avgörandet. Då ärendet förekommer till behandling, skola alla tillgängliga handlingar och upplysningar meddelas. De beslut Konungen fattar i ärenden, som varit föremål för rådpläging med nämnden, varde delgivna dess ledamöter senast vid nästa sammanträde.

Ministern för utrikes ärendena skall i början av varje riksdag och sedermera så ofta omständigheterna det föranleda lämna nämnden en framställning av de allmänna utrikespolitiska förhållanden, som kunna för riket erhålla betydelse.

Nämndens ledamöter och deras suppleanter böra visa största varsamhet i avseende å meddelanden till andra om vad vid nämndens sammanträden förekommit. Konungen eller den, som i hans frånvaro leder förhandlingarna, meddele i varje särskilt fall, huruvida eller i vad utsträckning tystnadsplikt är av nöden, och vare ledamöter och suppleanter därtill förbundna. Ledamot eller suppleant skall första gången han är vid sammanträde närvarande avgiva försäkran om tystnadspliktens iakttagande.

Riksdagsordningen § 50.

Inom sex dagar efter riksdagens öppnande skall vardera kammaren bland sina medlemmar och på sätt om val till utskott är stadgat utse tio ledamöter och lika många suppleanter att tillsammans med kamrarnas talmän och vice talmän bilda den i § 54 regeringsformen omförmälda utrikesnämnd. Talmän och vice talmän tillhöra nämnden intill nästa talmansval. Övriga ledamöter och suppleanter utöva sin befattning till dess nytt val förrättas vid nästa riksdag. Ledamot eller suppleant, som

avgår ur riksdagen innan den tid, för vilken han blivit vald till riksdagsman, tilländalupit, eller som utnämnes till statsråd, skall dock ej vidare anses tillhöra nämnden. Förordnar Konungen om nya val till båda kamrarna eller den ena av dem, behålle utan hinder därav nämndens ledamöter och suppleanter sina befattningar.

Suppleant skall såsom ledamot inträda i nämnden, när ordinarie ledamot avgår eller får förfall. Beträffande den ordning, som vid inträde skall iakttagas mellan de valda suppleanterna, gälle enahanda bestämmelser som i fråga om suppleants inträde i utskott. Suppleant må övervara alla sammanträden av nämnden men saknar rätt att därvid yttra sig, så framt han ej deltagar i stället för ordinarie ledamot.

Konungen sammankallar nämnden så ofta ärendena det fordra och leder nämndens förhandlingar, när han är tillstädes. I Konungens frånvaro föres ordet av statsministern eller, om han ej är närvarande, av ministern för utrikes ärendena. Andra statsrådsledamöter, så ock särskilda sakkunniga må av Konungen tillkallas. Sekreterare hos nämnden förordnar Konungen.

Skulle minst sex av nämndens ledamöter hos ministern för utrikes ärendena göra framställning om rådplägning i viss uppgiven fråga, varde nämnden sammankallad. Om under tid, då riksdagen icke är samlad, dylik framställning göres av ett mindre antal eller allenast av en av nämndens ledamöter, böra, där ej Konungen omedelbart bifaller yrkandet, alla tillgängliga upplysningar i saken ofördröjligen lämnas den eller dem, som avlåt it framställningen.

Kallelse till sammanträde bör om möjligt utfärdas minst åtta dagar före den dag, då sammanträdet skall äga rum. Kallelsen skall vara åtföljd av föredragningslista jämte tillgängliga handlingar och upplysningar i övrigt. Det åligger ledamot och suppleant att beträffande föredragningslista, handlingar och upplysningar iakttaga den tystnadsplikt Konungen prövar nödvändig.

Om minst tvenne ledamöter av nämnden, en från vardera kammaren, hos talmännen sådant påyrka, må nämnden av talmännen kallas till enskilt sammanträde för överläggning i utrikesangelägenheter. Ordförande vare vid dylikt sammanträde den av talmännen, vilken såsom talman bevisat de flesta riksdagarna, och vid förfall för honom talmannen i medkammaren. Skulle ingendera vara vid sammanträdet närvarande, handhaves ordförandeskapet i samma ordning av kamrarnas förste vice talmän och vid förfall för dem av kamrarnas andre vice talmän. När fråga, som förekommit vid officiellt sammanträde av nämnden, upptages vid enskilt sammanträde, skall den tystnadsplikt, som till äventyrs föreskrivits vid frågans behandling å det officiella mötet, oförändrad gälla.

Ledamot av nämnden åtnjute ej någon ersättning under den tid riksdagen är samlad. För inställelse vid sammanträde, då riksdagen ej är samlad, utgår ersättning enligt de i 12 och 23 §§ bestämda grunder.»

Under åberopande av vad som anförts i konstitutionsutskottets bifogade utlåtande nr 22, vilket av riksdagen godkänts, dock med den ändring av motiveringen, att den å sid. 8 i näst sista stycket förekommande mening, som börjar med orden »Ur synpunkten av» och slutar med orden »för ordinarie ledamöter», skulle utgå, får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t ville dels föranstalta om utredning angående möjliga förbättringar i formerna för utrikesnämndens verksamhet ävensom angående de åtgärder, som må kunna vidtagas i syfte att riksdagens ledamöter i vidsträcktare mån än nu är fallet måtte erhålla regelbunden kännedom om viktiga utrikespolitiska förhållanden, dels för riksdagen framlägga de förslag, var-till utredningen må föranleda.

Stockholm den 10 maj 1924.

Med undersåtlig vördnad.
